

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mgr. Ing. V. N.N.**, proti žalovaným **1/ V.V.**, zastúpenému JUDr. Š. M.M., **2/ A.A.**, **3/ M. P.P.**, **4/ A. P.P.**, žalovaní 3/, 4/ zastúpení JUDr. M. P.P., **5/ E.E.**, zastúpenému JUDr. D. D.D., **6/ A.A.**, **7/ M.M.**, zastúpenému JUDr. Š. M.M., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Nitra, pod sp.zn. 12 C 56/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. septembra 2010, sp.zn. 25 Co 133/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 29. septembra 2010, sp.zn. 25 Co 133/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 22. marca 2010, č.k. 12 C 56/2009-263 zamietol žalobu, ktorým sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaných na L.L., na L.L., na L.L., na L.L., na L.L., na L.L., bližšie špecifikovaných v odôvodnení rozhodnutia. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov konania vo výške 1 534,44 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku do rúk právneho zástupcu žalovaného. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. Žalobcovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 3/, 4/ náhradu trov konania vo výške 4 275,17 €, žalovanému 5/ náhradu trov konania vo výške 5 028,39 €, žalovanému 6/ náhradu trov konania vo výške 6 101,16 €, žalovanému 7/ náhradu trov konania vo výške 1 660,68 €, a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku do rúk ich právnych zástupcov. Právne vec odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že v tomto konaní neriešil ako prejudiciálnu otázku neplatnosť kúpnych zmlúv, nakoľko mal za to, že súčasní vlastníci nehnuteľností tieto nadobudli v dobrej viere, požívajú ochranu v súlade s čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a s ústavnými princípmi právnej istoty a ochrany

nadobudnutých práv vychádzajúcich z pojmu demokratického právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu ČR Pl. ÚS 78/06. V konaní žalobca nepreukázal a nevyšli najavo žiadne skutočnosti, ktoré by vylučovali dobrú vieru žalovaných ako nadobúdateľov nehnuteľností. Ak by súd žalobe vyhovel a rozhodol, že vlastníkom sporných nehnuteľností je žalobca, zaniklo by vlastnícke právo žalovaných, čo by bolo v rozpore s čl. 1, čl. 2 Ústavy SR, terajší vlastníci by vec nemohli nijako ovplyvniť a došlo by k vážnemu narušeniu vlastníckej istoty ako súčasti právnej istoty, ktorá je základným atribútom demokratického právneho štátu. Dodatočné odpadnutie právneho dôvodu, v tomto prípade vyriešenie ako predbežnej otázky, že kúpne zmluvy sú neplatné, nemôže mať za následok zánik vlastníckeho práva žalovaných, ktorí nehnuteľnosti nadobudli v dobrej viere. Všetci žalovaní, okrem žalovaného 5/, ktorý nehnuteľnosti nadobudol v dražbe, čo je originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva, nadobudli nehnuteľnosti kúpnyimi zmluvami, svoje vlastnícke právo nadobudli od predchádzajúcich vlastníkov a môžu sa dovoliavať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd erga omnes. Vzhľadom na tieto skutočnosti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu rozsudkom z 29. septembra 2010, sp.zn. 25 Co 133/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. Žalovaným 1/, 2/, 3/, 4/, 6/, 7/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 5/ náhradu trov odvolacieho konania v sume 1 676,30 € k rukám JUDr. D. D.D., do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Zhodne so súdom prvého stupňa konštatoval, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky na určenie vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam. Mal za to, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že žalovaní sporné nehnuteľnosti nadobudli v dobrej viere, že im patria, pretože opak preukázaný nebol a dôkazného bremena sa žalobca v tomto smere nezhostil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom súdu mu bola odňatá

možnosť konať pred súdom. Za takú vadu označil skutočnosť, že mu neboli doručené vyjadrenia žalovaných 1/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/ k podanému odvolaniu, v dôsledku čoho nemal možnosť riadne sa s podaniami oboznámiť a zaujať k nim svoje stanovisko, ako aj nedostatočné odôvodnenie a nepredvídateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Mal za to, že odvolací súd sa relevantne nezaoberal jeho námietkami a právnou argumentáciou, nezdôvodnil, prečo sa stotožnil s právnym názorom prvostupňového súdu, keď ani tento svoje rozhodnutie náležite nezdôvodnil. Taktiež namietal nepreskúmateľnosť výroku rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

Žalovaní 1/, 7/ nesúhlasili s dôvodmi a argumentmi žalobcu uvedenými v dovolaní a navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaní 3/, 4/ sa stotožnili s rozsudkami prvostupňového a odvolacieho súdu, považovali ich za právne a vecne správne a dostatočne odôvodnené. Mali za to, že v danom prípade nie je naplnená podmienka prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a preto navrhli dovolanie žalobcu v plnom rozsahu zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaný 5/ mal za to, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny a žalobcovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom. Dovolanie žalobcu navrhol v zmysle § 243b O.s.p. zamietnuť, pretože nie sú dané dôvody dovolania ani vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť.

Žalovaní 2/, 6/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, ktoré zistenie by viedlo k záveru, že dovolanie je prípustné bez ohľadu na procesnú formu rozhodnutia odvolacieho súdu a spôsob jeho rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Z vymenovaných procesných vád je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j., že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť pred ním konať.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalobca namietal, že odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že mu neboli doručené vyjadrenia odporcov 1/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/ k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia

vyplývajú (vid' nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolanie podané žalobcom proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 274-284 spisu) bolo doručené právnomu zástupcovi žalovaných 1/, 7/ dňa 16. júna 2010, žalovanému 2/ dňa 16. júla 2010 (fikcia doručenia), právnej zástupkyňi žalovaných 3/, 4/ dňa 21. júna 2010, právnej zástupkyňi žalovaného 5/ dňa 17. júna 2010 a právnomu zástupcovi žalovaného 6/ dňa 16. júna 2010. Písomné vyjadrenie žalovaných 1/, 7/ k tomuto odvolaniu z 23. júna 2010 (č.l. 321-322 spisu) bolo osobne podané na súde prvého stupňa dňa 23. júna 2010, písomné vyjadrenie žalovaných 3/, 4/ zo 6. júla 2010 (č.l. 323-324 spisu) bolo súdu prvého stupňa doručené dňa 12. júla 2010, písomné vyjadrenie žalovaného 5/ z 21. júna 2010 (č.l. 317-320 spisu) bolo osobne podané na súde prvého stupňa dňa 22. júna 2010 a písomné vyjadrenie žalovaného 6/ z 27. júla 2010 (č.l. 328 spisu) bolo osobne podané na súde prvého stupňa dňa 28. júla 2010, pričom zo spisu nevyplýva, že by boli doručené žalobcovi.

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenia žalovaných 1/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/ k odvolaniu neboli doručené žalobcovi, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na rozhodnutie ESĽP zo dňa 27. apríla 2010 v prípade H. proti Slovenskej republike, v ktorom bolo poukázané

na to, že princíp rovnosti zbraní, ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis – á - vis proti jej protistrane (pozri, napríklad, Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (pozri Nideröst-Huber, citované vyššie, ods. 24); Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (pozri A. proti Francúzsku (č. 2), č. 12316/04, ods. 26, 18. október 2007; a V. proti Českej republike, č. 20728/05, ods. 26, 3. júl 2008).

Dovolací súd poukazuje aj na to, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania, spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozsudok súdu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím o odvolaní žalobcu, o ktorom rozhodoval bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., poskytol dovolateľovi možnosť vyjadriť sa k písomným podaniam žalovaných 1/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/ (vyjadreniam k odvolaniu).

Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/06), v dôsledku čoho bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok

odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia sa nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. októbra 2011

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: D. Falbová